

FISKERIDIREKTORATET

INNSPILL TIL VIDERE OPPFØLGING AV FISKET ETTER LEPPEFISK.

Basert på gjennomførte evalueringsmøter november 2017

Rapport fra Fiskeridirektoratet

Tittel (norsk/engelsk): Innspill til videre oppfølging av fisket etter leppefisk		År (nr): 2018	Arkivsaksnummer:
Saksansvarlig:	Ansvarlig avdeling:	Dato utgitt: 20. februar 2018	ISSN/ISSB:
Emneord: Leppefisk, regulering, utøvelse			Totalt antall sider:
Sammendrag: I november 2017 arrangerte region Sør, region Vest og region Midt evalueringsmøter hvor utøvelsen av fisket etter leppefisk var tema. Ressursavdelingen, REK, REU og RER var også representert i møtene. Notatet inneholder Fiskeridirektoratets møtedeltakere sin oppsummering og vurdering av de innspillene som kom opp i møtet. Dette notatet er et ledd i å bringe arbeidet med de aktuelle temaene videre i Fiskeridirektoratet.			
Summary:			

Navnetrekk
Navn Navnesen
Tittel

Navnetrekk
Navn Navnesen
Tittel

1 Innledning

Fiskeridirektoratets regioner arrangerte i november 2017 fem evalueringsmøter, i Haugesund, Kristiansand, Bergen, Ålesund og Trondheim¹. Temaet var alle faser knyttet til gjennomføringen av fisket etter leppefisk; utøvelsen av fisket, mellomlagring, levering og omsetning.

Det var fem møter med mange gode presentasjoner og innspill. Det var blant alle de fremmøtte enighet om at fisket etter leppefisk må være bærekraftig og at det må være høyt fokus på å sikre leppefisk av god kvalitet. Formålet med møtene var å finne gode løsninger på hvordan dette kunne oppnås.

Alle var opptatt av kvalitet og å gjøre en god jobb. Det ble tatt opp til diskusjon hvordan en kunne forbedre seg, hvordan gjennomføre fisket, sortere og gjenutsette på en god måte. Fisker og kjøper er gjensidig avhengig av hverandre, og arbeidet med å sikre god kvalitet starter allerede fra planlegging av fisket.

Teinetap og spøkelsesfiske var tema i alle møtene. Det har vært gjort et arbeid knyttet til hummerteiner, og vi bør også diskutere «råtnetråd» i forbindelse med fisket etter leppefisk. Havforskningsinstituttet anbefalte i møtene enderist i ruser og «ålestrømpe» i redskapen. I alle møtene ble det vist til at reguleringene for 2017 kom for sent, og at en ønsker reguleringene tidligere ferdig. Arbeidet med 2018-reguleringene har startet tidlig og vi ligger bedre an enn tidligere år.

Dette notatet inneholder en oppstilling av innspill/tilbakemeldinger/kommentarer fra evalueringsmøtene, sammen med en kort vurdering av innspillene og anbefaling til videre oppfølging. Eventuelle vurderingene i dette dokumentet er gjort av de som deltok i møtene fra Fiskeridirektoratets regioner og sentralt (deltakere fra region Sør, Vest og Midt, samt deltakere fra Ressursavdelingen).

2 Innspill

2.1 Bifangst

Evalueringsmøte

Det fås bifangst i teiner og ruser som benyttes til å fiske leppefisk. Dette er for eksempel krabbe og ål, men også undermåls leppefisk som ikke skal omsettes. Fiskerne viste til at bifangst av andre arter i redskapen er en utfordring, fordi leppefisken jages. Det ble også stilt spørsmål ved hvilken av bifangsten som kan beholdes etter gjeldende reguleringer.

Vurderinger

Regelverket knyttet til bifangst kan klargjøres bedre slik at fiskerne har oversikt over hvilken bifangst som kan beholdes og hvilken bifangst som kan benyttes som agn.

---

¹ Agenda tilgjengelig på: <http://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Nyheter/2017/1017/Si-din-mening-om-fisket-etter-leppefisk>.

2.2 Sortering og gjenutsetting

Evalueringsmøte

I evalueringsmøtene fikk vi tilbakemeldinger på at fiskerne hadde svært forskjellige måter å gjennomføre sortering og gjenutsetting på. Det var også til dels uklarhet for flere mht. hvilket regelverk som gjaldt knyttet til sortering og gjenutsetting.

Vurdering

I Fiskeridirektoratet sitt forslag til regulering av fisket etter leppefisk i 2017, ble det anbefalt påbud om at leppefisken slippes ut der den er fangstet og påbud om utsetningsmetode som sikrer at leppefisken blir gjenutsatt under havoverflaten for å sikre god overlevelse. Dette er hensyntatt i utøvelsesforskriften ved «*Leppefisk fanget i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av havressursloven skal straks slippes tilbake i sjøen på en slik måte at fisken finner tilbake til sitt naturlige miljø og unngår å bli skadet*».

Vi anbefaler at det gjøres en presisering av at gjenutsetting av leppefisk skal skje umiddelbart etter sortering og på samme dyp og lokasjon som redskapen er trukket fra.

2.3 Inngangssperre

Evalueringsmøte

Vurdering

Det har ikke vært stilt krav om at åpningen skal være en sirkel, og åpningene er ofte ovale. Det bør vurderes å gjennomføre forsøk mht. om kravet til inngangssperren bør endres. Spesielt med tanke på forslaget om maksimalmål. Vi ønsker å legge til rette for at fisk som ikke skal omsettes ikke får anledning til å gå inn i redskapen, for på denne måten legge til rette for mindre sortering.

Vi anbefaler at størrelsen og formen på inngangssperren vurderes på nytt. Det må sannsynligvis gjennomføres forsøk før det kan utarbeides et forslag til endring av kravet, og vi anbefaler å bestille denne kunnskapen hos Havforskningsinstituttet slik at en eventuell endring kan innføres i 2019.

2.4 Runde spiler

Evalueringsmøte

Havforskningsinstituttet presenterte resultater fra seleksjonsforsøk. I forsøkene ga runde spiler høyere middelseleksjonslengde enn flate, men forskjellen var bare signifikant for den øvre del av seleksjonsintervallet². Ristene med runde spiler hadde større lysåpning enn de med flate, da en ved bruk av glassfiberspiler ikke trengte horisontale støttestag. Det er derfor mulig at ristflaten fremstår som mer åpen enn ristflaten med flate spiler. Ristene kan også ha fremstått som mer glatte. Dette kan medvirke til at fisk i større grad forsøker å presse seg gjennom spaltene med runde spiler. I drop-testene ble det aldri observert skjelltap ved bruk av ristene

---

² Forsøkene presentert i Rapport fra Havforskningen Nr. 32-2017.

med runde spiler, mens dette tidvis forekom ved bruk av ristene med flate spiler. Runde eller avrundede flate spiler vil redusere eventuelle skjellskader på fisken.

Vurdering

Redskapen i fisket etter leppefisk skiftes ut jevnlig, og fiskerne kan skifte til runde spiler etter hvert som de bytter ut redskapen.

Vi ber om at påbud om runde spiler høres i forbindelse med den kommende høringen av utøvelsesforskriften.

2.5 Enderist i ruser

Evalueringsmøte

Havforskningsinstituttet presenterte gjennomførte forsøk med enderist i ruser³. I motsetning til teineforsøkene, gav heldekkende enderist i ruseforsøkene markant bedre utsortering enn siderist. Siderister har dårligere utsortering i ruser, sannsynligvis pga. at rusene har et større og lengre fangstkammer som kan redusere den relative kontaktsannsynligheten til sideristene. Basert på gjennomførte forsøk anbefaler HI påbud av enderist i ruser.

Vurdering

Vi ber om at forslag til påbud av enderist i ruser høres i forbindelse med den kommende høringen av utøvelsesforskriften. Spaltebredden på fluktåpningen er uendret (12 mm).

2.6 Ålestrømpe

Evalueringsmøte

Havforskningsinstituttet presenterte resultater fra gjennomførte forsøk med ålestrømpe⁴ og anbefalte fiskerne å ta i bruk denne innretningen i teiner i områder med bifangst av ål. Havforskningsinstituttet har ikke testet tilsvarende rømningsvei i ruser, men anbefaler at dette gjøres.⁵

Resultatene fra forsøkene viser at ingen av leppefiskene i teinene rømte via ålestrømpen. For ål gikk en høy andel ut og åpning på siden var mer effektiv enn åpning oppe på teinen.

Vurdering

Fiskeridirektoratet kan anbefale ålestrømpe i områder med ål, eventuelt fastsette påbud om ålestrømpe.

Vi ber om at forslaget til påbud av ålestrømpe høres i forbindelse med den kommende høringen av utøvelsesforskriften.

---

³ Rapport fra Havforskningen Nr. 32-2017.

⁴ Se også Rapport fra Havforskningen Nr. 32-2017.

⁵ Rapport fra Havforskningen Nr. 32-2017 viser til at det vil være enkelt å montere strømpen i enderisten i ruser.

2.7 Minstemål og maksimumsmål

Evalueringsmøte

I evalueringsmøtene presenterte Havforskningsinstituttet maksimumsmål og bakgrunnen for denne anbefalingen. Vi fikk ulike tilbakemeldinger i evalueringsmøtene på å fastsette maksimalmål. Av de som støttet å fastsette et maksimalmål, hadde de flere innspill til hva maksimalmålet burde fastsettes til.

Vurdering

I forkant av 2017-sesongen tok Fiskeridirektoratet Havforskningsinstituttets forslag til maksimalmål inn i høringen og ba om høringsinstansenes syn på å fastsette et maksimalmål. Ut fra en helhetlig vurdering anbefalte Fiskeridirektoratet ikke å fastsette maksimalmål i 2017.

I råd fra Havforskningsinstituttet for 2018-sesongen⁶ anbefales følgende minste- og maksimalmål; Grønnngylt: 12 cm – 17 cm (ikke maksimalmål for Sør-Østlandet), Berggylte: 22 cm – 28 cm, Bergnebb: 11 cm – 14 cm, Rødnebb/blåstål: 11 cm – 20 cm.

Vi er positive til tiltak som har gode rekrutteringseffekter, og å fastsette et maksimalmål for å ta hensyn til de ulike artenes livsstrategier synes hensiktsmessig. Et eventuelt maksimalmål må også ses i sammenheng med krav til inngangssperre.

Det bes om at Havforskningsinstituttets forslag til minste- og maksimalmål tas inn i den kommende høringen av utøvelsesforskriften.

2.8 Redskap kan kun være i sjøen når fisket er åpent

Evalueringsmøte

Det kom innspill knyttet til at det ikke bør være anledning til å sette ut redskap i sjøen før fisket åpner. Tilsvarende at det bør presiseres at redskap ikke skal stå i sjøen i perioder med stans i fisket.

Vurdering

Vi anbefaler at regelverket klargjøres slik at det ikke blir anledning til å «oppbevare» redskap i sjøen i perioder fisket etter leppefisk er stengt. Det bes om at dette tas inn i den kommende høringen av utøvelsesforskriften.

Når siste frist for levering er satt, er det ikke anledning for fisker å oppbevare leppefisk som ikke er omsatt (sluttseddelført).

2.9 Leveringsavtaler

Flere av møtedeltakerne viste til at et krav om leveringsavtale kunne bidra til å regulere deltakelsen i fisket. Kvalitet må være i fokus, og fiskekjøperne viste til at en begrensning i

---

⁶ Brev fra Havforskningsinstituttet av 1. november 2017 om «Råd –bestander og ressurser – svar på bestilling av kunnskapsstøtte – fisket etter leppefisk».

antall leveringsavtaler en fisker kunne ha, ville gi økt fokus på kvalitet. Det ble også uttrykt ønske om at det skulle fastsettes en siste frist for inngåing av leveringsavtaler og at inngåtte avtaler ble sendt til Fiskeridirektoratet.

Vurdering

I 2017 var det krav til at fiskerne hadde leveringsavtale for å kunne delta i fisket etter leppefisk. Bakgrunnen for dette kravet var å sikre at ingen startet å fiske uten sikkerhet for å få levert fangsten. Leveringsavtalene er en avtale mellom kjøper og selger.

Vi anbefaler at salgslagene som skal omsette fangsten sikrer at en avtale er inngått ved at de ber om en kopi av denne.

For fritidsfiskere må leveringsavtalen bli tilgjengelig for Fiskeridirektoratet, da dette er et vilkår for å kunne søke om å delta i fisket.

2.10 Agn i redskapen

Evalueringsmøte

Vi fikk ulike tilbakemeldinger på hvilken type agn som ble benyttet i redskapen. Det synes som om krabbe og reke er vanlig å benytte. Det kom innspill på at det bør ikke være mulig å benytte berggylte som agn (i hummerteiner). Videre ble det stilt spørsmål ved om minstemålet på taskekrabbe bør gjelde når den skal benyttes som agn.

Vurdering

Vi anbefaler å videreføre gjeldende minstemål for taskekrabbe også når krabben benyttes som agn.

2.11 Antall redskap

Evalueringsmøte

Antall redskap som benyttes i fisket etter leppefisk ble tema i møtene. Flere av møtedeltakerne viste til at det er en sammenheng mellom kvalitet og antall redskap, og at det derfor bør bli strengere begrensning på antall redskap som kan benyttes. Andre viste derimot til at dersom en gjennomfører fisket på en god måte betyr antall redskap ikke noe. Det ble også vist til at dersom det blir en strengere begrensning på antall redskap, vil en kunne snu den redskapen en har satt ut flere ganger om dagen i stedet. I tilknytning til diskusjonen om antall redskap, ble det uttrykt et ønske om at redskapen skulle bli merket, slik at det ble lettere å kontrollere at redskapsbegrensningen var overholdt.

Vurdering

Fiskeridirektøren har i brev av 21. desember 2017 til NFD foreslått å videreføre reguleringen fra 2017-sesongen. En ny vurdering bør gjøres i etterkant av 2018-sesongen.

2.12 Oblat på redskap

Evalueringsmøte

Flere av møtedeltakerne kom med innspill knyttet til å innføre oblat merker på redskapen som et virkemiddel for å ha kontroll med at redskapsbegrensningen blir overholdt.

Vurdering

I høringen av regulering av fisket etter leppefisk i 2017, var det en høringsinstans som foreslo at redskapen burde merkes med oblat. For å sikre ro i fisket er det viktig at redskapsbegrensningen overholdes. Fisket etter leppefisk foregår kystnært og et fartøy kan sette redskapene over et relativt stort område. I tillegg flyttes redskapen ofte hver gang den røktes. Særsilt merking av redskapen kan derfor være et virkemiddel for å sikre at det ikke settes for mye redskap ut i sjøen. I Fiskeridirektoratets forslag til regulering av fisket etter leppefisk i 2017 som ble oversendt til Nærings- og fiskeridepartementet, anbefalte Fiskeridirektoratet at det ble innført et system for å særskilt merke leppefiskredskapen. Formålet var å sikre at redskapsbegrensningen faktisk fikk en effekt. En så da for seg at 2017 skulle være et prøveår for å finne en effektiv måte å organisere dette på og vurdere effekten.

Det ble ikke gjennomført noen prøveordning i 2017-sesongen, og det har ikke vært gjort en nærmere vurdering av hvordan dette systemet skal være. Dersom en tar sikte på å prøve ordning ut i 2018-sesongen, må arbeidet tas opp igjen i god tid før fisket åpner.

2.13 Kurs for fiskere – «best practise»

Evalueringsmøte

Vi fikk innspill på at (nye) fiskere burde være pålagt å gjennomføre opplæring før de kan starte fisket.

Vurdering

Vi har kunnskap om at det tidligere ble avholdt slike kurs, men kjenner ikke til at det finnes et kursopplegg. Noen kjøpere har opplyst at de har kurs/samlinger for fiskerne de har leveringsavtale med. På <http://lusedata.no/> finnes veiledere for rensfisk.

2.14 Fartøyet må være egnet og utrustet

Evalueringsmøte

Deltakerne viste til at det var viktig at fartøyet var utrustet på en god og hensiktsmessig måte. Fisket drives på mange ulike måter og størrelsen på fartøyene varierer, men det er likevel viktig at fartøyene har nødvendig utstyr for å sortere, gjenutsette og ta vare på fisken på en god måte som sikrer høy kvalitet. Det ble vist til at det er viktig at fisken hele tiden er i vann når den sorteres. Det var også flere som viste til at de hadde oksygenmålere om bord.

2.15 Teinetap og spøkelsesfiske

Evalueringsmøte

I evalueringsmøtene presenterte Havforskningsinstituttet resultater fra prosjektet «utvikle løsninger for å gjøre teiner generelt «ufiskbare» etter tap». Det var stor enighet blant deltakerne i møtene at en løsning med rånetråd i leppefiskredskapen var svært aktuell i dette fiskeriet. Her benyttes svært mye redskap.

Vurdering

Nærings- og fiskeridepartementet vedtok i høst et påbud om bruk av nedbrytbar bomullstråd i hummer-teiner. Påbudet trer i kraft til 2018-sesongen. En monteringsbeskrivelse av kravene som gjelder for de ulike teinene er tilgjengelig på Fiskeridirektoratets hjemmesider. Arbeidet med å utarbeide beskrivelsen er gjort i et felles prosjekt mellom HI og Fiskeridirektoratet. I tillegg til forskning har både brukere og redskapsprodusenter vært trukket inn i arbeidet.

Vi anbefaler at arbeidet med å finne frem til en hensiktsmessig innretning starter opp i år, slik at en også i fisket etter leppefisk kan påby nedbrytbar bomullstråd i redskapen.

2.16 Landings- og sluttседler

Evalueringsmøte

Fiskeridirektoratet presenterte gjeldende regelverk (landingsforskriften). Tilbakemeldinger i møtet er at regelverket er dårlig tilpasset til fisket etter leppefisk. Det ble også vist til at andre fartøy benyttes til føring av fangst på grunn av smittefare mellom anleggene det skal leveres til.

Vurdering

Det vises til brev til NFD av 17. mars 2017 med forslag til endrede krav til rapportering ved levendelagring av torsk. Forslaget vil også få betydning for levendelagring og landing av leppefisk. Inntil endringene er på plass, må gjeldende regelverk følges.

Landingssedler benyttes i svært liten grad, og der er utfordringer knyttet til umiddelbar signering av sluttседler.

2.17 Ventemerd

Evalueringsmøte

Flere av deltakerne viste til at de har tatt i bruk doble ventemerder, dvs at en har en større ytre merd på utsiden av merdene leppefisken oppbevares i for på denne måten å hindre at lyr og andre predatorer står utenfor og stresser fisken, og spiser det de får tak i. Rømming kan også oppdages med denne løsningen.

Vurdering

Vi er kjent med at det finnes mange ulike løsninger for midlertidig oppbevaring av leppefisk. Det er positivt at næringen har fokus på å utvikle gode løsninger for midlertidig oppbevaring for på denne måten å bidra til best mulig kvalitet på fisken som skal omsettes.

Fiskeridirektoratet har per i dag ikke kompetanse til å vurdere innretningen på oppbevaringsmerdene.

3 Andre innspill

3.1 Innmeldingsplikt for fisk i ventemerd

Det er kommet forslag på at det bør innføres krav om forhåndsmelding om landing via kystfiske-appen i det fisken skal hentes opp fra ventemerd og fraktes til levering eller der levering skjer direkte.

3.2 AIS

Det er kommet forslag om at alle fartøy som deltar i fisket etter leppefisk skal ha krav til AIS-sender på kartplotteren. Dette vil øke treffsikkerheten i kontrollsammenheng og vil gjøre det lettere å kontrollere om krav til røkting overholdes.

Det er stadig flere aktiviteter som skjer i kystsonen, og areal kan bli en knapphetsfaktor. At fiskerne kan dokumentere hvor fisket foregår er også viktig når det skal gjøres avveininger i interessekonflikter i bruk av kystsonen og i arealplanleggingsarbeidet i de enkelte kommunene.

3.3 Elektroniske søknadsskjema/lister

Yrkesfiskere som skal fiske leppefisk med ruser og fritidsfiskere som skal fiske leppefisk søker om dette til Fiskeridirektoratets regionkontor (elektronisk søknadsskjema). Fiskerne som får tillatelse registreres i lister som er tilgjengelig på våre hjemmesider. Listene er imidlertid lite hensiktsmessige å søke i, både for regionkontorene og for salgslagene. Det er derfor behov for at disse listene blir tilgjengelig i elektronisk form som lar seg gjøre oppslag i.

Vi foreslår at det opprettes en gruppe som i løpet av våren 2018 ser nærmere på alle de praktiske utfordringer knyttet til disse tillatelsene (søknadsskjema, tillatelser, oppfølging av tillatelser, elektroniske lister osv.). Regionene vil melde tilbake hvem som skal ta ansvar for å starte opp dette arbeidet.

3.4 Påmeldingsordning

Det er kommet innspill på at en ønsker en påmeldingsordning for alle fartøy som skal delta i fisket etter leppefisk. Vi har i dag oversikt over fartøy som skal benytte ruser, da de søker om dispensasjon fra ruseforbudet. Også fritidsfiskerne har vi oversikt over. Imidlertid har vi ikke lister med fartøy som benytter teiner.

Det kan vises til at Fiskeridirektoratet i høringen av reguleringen av fisket etter leppefisk i 2012 foreslo å utvide ordningen med å søke dispensasjon også til å gjelde yrkesfiskere som fisker leppefisk med teiner. Det ville bety at alle som skulle fiske leppefisk må søke om det

før de kan starte fisket. Basert på høringsforslaget og tilbakemeldinger fra høringsinstansene, ble ordningen ikke satt i verk, slik at yrkesfiskere som fisker leppefisk med teiner trenger ikke søke.

Vi vil likevel vise til at en påmeldingsordning for alle som skal delta i dette fiskeriet vil være hensiktsmessig, og det foreslås at dette tiltaket vurderes på nytt. Det vil gi en bedre oversikt over deltakerne i fisket.